

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MACIEJA SZPUNARA
od 4. ožujka 2014.¹

Predmet C-114/13

**Theodora Hendrika Bouman
protiv
Rijksdienst voor Pensioenen**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Arbeidshof te Antwerpen (Belgija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Uredba (EEZ) br. 1408/71 – Članak 46.a stavak 3. točka (c) – Socijalna sigurnost radnika migranata – Osiguranje u slučaju starosti i smrti – Obračun davanja – Nacionalna pravila o zabrani preklapanja – Pojam ‚dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja‘ – Nacionalna mirovina na temelju sustava obveznog osiguranja s mogućnošću podnošenja zahtjeva za izuzeće od obveze uplaćivanja doprinosa u sustav osiguranja tijekom određenog razdoblja – Doseg potvrde koju izdaje nadležna ustanova druge države članice – Uredba (EZ) br. 574/72 – Članak 47.“

I – Uvod

1. Ovaj zahtjev za prethodnu odluku pruža Sudu prvi puta priliku za tumačenje pojma davanja „dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja“ u okviru članka 46.a stavka 3. točke (c) Uredbe (EEZ) br. 1408/71, koji izuzima spomenuta davanja od primjene nacionalnih pravila o zabrani preklapanja².

2. U glavnom se postupku Arbeidshof te Antwerpen (radni sud u Antwerpenu, Belgija) pita obuhvaća li spomenuta odredba specifičan slučaj nizozemske starosne mirovine koja proizlazi iz osiguranja koje je načelno obvezno, ali koje u određenim okolnostima predviđa izuzeće od obveze uplaćivanja doprinosa.

1 – Izvorni jezik: francuski.

2 – Uredba Vijeća od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji kako je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997, L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7., u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71). Uredba br. 1408/71 je od 1. svibnja 2010. ukinuta i zamijenjena Uredbom (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160.). Međutim, ona ostaje primjenjiva na glavni postupak, s obzirom na to da je riječ o tome da se osporava upravna odluka koja je donesena u okviru starih propisa. Uredba br. 883/2004 u svojem članku 53. stavku 3. točki (c) sadrži odredbu koja je u bitnome istovjetna onoj koju se tumači u ovom slučaju.. »

II – Pravni okvir

A – Pravo Unije

3. Članak 46.a Uredbe br. 1408/71 sadrži, kao što iz njegovog naslova proizlazi, opće odredbe koje se odnose na smanjenje, obustavu ili ukidanje i koje su primjenjive na davanja u odnosu na invalidnost, starost ili nadživjele osobe na temelju zakonodavstava država članica.

4. Članak 46.a stavak 3. predviđa:

„Sljedeća pravila primjenjuju se za primjenu odredbi o smanjenju, obustavi ili ukidanju određenih zakonodavstvom države članice u slučaju preklapanja davanja u odnosu na invalidnost, starost ili nadživjele osobe s istovrsnim ili raznovrsnim davanjima ili s drugim primanjima:

[...]

c) ne uzima se u obzir iznos davanja stečenih prema zakonodavstvu druge države članice koja su priznata na temelju dobrovoljnog osiguranja ili izbornog produženog osiguranja;

[...]“

5. Uredba (EEZ) br. 574/72³ u svojem članku 47. naslovljenom „Izračun iznosa dugovanih za razdoblja dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja“ propisuje:

„Tijelo svake države članice prema zakonodavstvu primjenjivom u toj državi izračunava iznos koji valja platiti za razdoblja dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja koje na temelju članka 46.a stavka 3. točke (c) Uredbe [br. 1408/71] ne podliježe odredbama druge države članice koje se odnose na smanjenje, obustavu ili ukidanje.“

B – Nacionalno pravo

1. Belgijsko pravo

6. Člankom 52. stavkom 1. prvim podstavkom Kraljeve uredbe od 21. prosinca 1967. o općem sustavu osobnih mirovina i mirovina za nadživjele zaposlenih osoba (*Belgisch Staatsblad* od 16. siječnja 1968., str. 441.) predviđa se:

„Kada nadživjeli bračni drug na temelju mirovinskog sustava za zaposlene osobe ima pravo, s jedne strane, na mirovinu za nadživjele i, s druge strane, na jednu ili više starosnih mirovina ili neku drugu pogodnost vodeći na temelju mirovinskog sustava za zaposlene osobe ili jednog ili više drugih mirovinskih sustava računa o tome da se mirovina za nadživjele ne može preklapati sa spomenutim mirovinama osim do svote koja je po iznosu jednaka 110% mirovine za nadživjele koja bi se nadživjelom bračnom drugu isplatila za njegov puni radni vijek“.

3 — Uredba Vijeća (EEZ) br. 574/72 od 21. ožujka 1972. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe br. 1408/71 (SL L 74, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 8., str. 3.), kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EEZ) br. 1248/92 od 30. travnja 1992. (SL L 136, str. 7., u daljnjem tekstu: Uredba br. 574/72). Uredba (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.), kojom se spomenuta uredba ukida s učinkom od 1. svibnja 2010., preuzela je istu odredbu u svojem članku 43. stavku 3. prvom podstavku.

2. Nizozemsko pravo

7. Zakonom o općem sustavu starosnih mirovina (Algemene Ouderdomswet, u daljnjem tekstu: AOW) predviđa se obvezno osiguranje osobito za sve nizozemske državljane koji borave na području Kraljevine Nizozemske.

8. Članak 22. Kraljeve uredbe o smanjenju i proširenju kruga osiguranika socijalnih osiguranja (Besluit beperking en uitbreiding kring verzekerden volksverzekeringen, u daljnjem tekstu: nizozemska uredba) određuje:

„Osoba s boravištem u Nizozemskoj koja ima pravo na davanje na temelju zakonskog ili izvanzakonskog inozemnog sustava socijalne sigurnosti ili na temelju sustava nekog međunarodnog tijela, pod uvjetom da u Nizozemskoj ne radi, obvezna je, na zahtjev Državnog zavoda za socijalno osiguranje, prijaviti se u osiguranje prema [AOW-u] [...], tako dugo dok:

- a) ima trajno pravo isključivo na davanje iz uvodnog dijela ove odredbe i dok god je mjesečni iznos tog davanja jednak barem 70% iznosa iz članka 8. stavka 1. točke (a) Zakona o najnižoj plaći i o najnižoj svoti regresa za godišnji odmor [Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag];

[...]

III – Glavni postupak

9. T. H. Bouman, nizozemska državljanka, bila je udana za belgijskog državljanina i boravila je u Belgiji od 1957. do 1974.

10. Budući da je njezin suprug 1968. preminuo, ona od 1. rujna 1969. prima belgijsku mirovinu za nadživjele.

11. Nakon svojeg povratka u Nizozemsku 1974., T. H. Bouman je plaćala doprinose kako bi ostvarila pravo na nizozemsku starosnu mirovinu na temelju AOW-a.

12. Tijekom posljednje četiri godine koje su prethodile njezinoj dobi za umirovljenje, to jest od 1. kolovoza 2003., T. H. Bouman je na osnovi članka 22. nizozemske uredbe zatražila i ostvarila pravo na izuzeće od obveze uplaćivanja doprinosa u osiguranje na temelju AOW-a. Ona je stoga prestala uplaćivati doprinose u nizozemski sustav socijalne sigurnosti, zbog čega nije stekla uvjete za punu mirovinu na temelju AOW-a.

13. Od 1. lipnja 2007., kada je dosegla dob za umirovljenje, prima nepunu mirovinu na temelju AOW-a.

14. Državni zavod za socijalno osiguranje je odlukom od 4. veljače 2009. ponovno pregledavao visinu iznosa mirovine za nadživjele na koju T. H. Bouman ima pravo i odlučio ju je, vodeći računa o iznosu mirovine na temelju AOW-a, smanjiti s učinkom od 1. lipnja 2007. i zatražiti povrat neopravdano isplaćenih iznosa mirovine.

15. T. H. Bouman je 4. svibnja 2009. protiv te odluke podnijela tužbu Arbeidsrechtbanku te Antwerpen (radni sud u Antwerpenu).

16. Sociale Verzekeringsbank (Nizozemski državni zavod za socijalno osiguranje, u daljnjem tekstu: SVB) bio je nadležan odrediti prima li T. H. Bouman to davanje na temelju dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja.

17. Kao što proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, SVB je dopisima od 31. srpnja 2009. i 15. lipnja 2010. naveo da je osiguranje na temelju AOW-a načelno obvezno osiguranje i da je samo u dvama slučajevima riječ o dobrovoljnom ili produženom izbornom osiguranju, odnosno, u prvom slučaju, kada se zahtijeva da se u roku od godine dana od stupanja na snagu prvog obveznog osiguranja urede razdoblja u prošlosti u kojima nije postojalo osiguranje, a drugi je slučaj kada se u godini nakon isteka obveznog osiguranja zahtijeva izborno produženje osiguranja. U oba slučaja nužno je podnijeti zahtjev SVB-u, a nema nikakve sumnje, smatra SVB, da T. H. Bouman nije nikada iskoristila tu mogućnost dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja.

18. SVB je u vezi s time zaključio da mirovina zainteresirane na temelju AOW-a „ni djelomično ne proizlazi iz nekog razdoblja dobrovoljnog osiguranja, već da se u potpunosti sastoji od razdoblja obveznog osiguranja“.

19. Budući da je Arbeidsrechtbank te Antwerpen presudom od 6. svibnja 2010. meritorno odbio tužbu, T. H. Bouman je na tu presudu podnijela žalbu Arbeidshofu te Antwerpen.

20. Arbeidshof te Antwerpen gaji sumnju u vezi s time je li stajalište SVB-a u skladu s člankom 46.a stavkom 3. točkom (c) Uredbe br. 1408/71 te se smatra nadležnim o tom pitanju odlučiti u okviru glavnog postupka.

IV – Prethodno pitanje i postupak pred Sudom

21. U tim je okolnostima Arbeidshof te Antwerpen odlučio prekinuti postupak i Sudu postaviti sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li se dio davanja [na temelju AOW-a] koji se isplaćuje osobi s boravištem u Nizozemskoj na temelju razdoblja osiguranja tijekom kojeg ta osoba s boravištem u Nizozemskoj jednostavnim zahtjevom može zatražiti izuzeće iz nizozemskog sustava osiguranja i na taj se način osloboditi obveze uplate doprinosa temeljem toga, i koja je takvo izuzeće doista zatražila za određeno razdoblje, pripisati davanju koje se isplaćuje na temelju produženog izbornog osiguranja u smislu članka 46.a stavka 3. točke (c) Uredbe br. 1408/71, zbog čega ga nije moguće uzeti u obzir prilikom primjene pravila o zabrani preklapanja iz članka 52. stavka 1. prvog podstavka Kraljeve uredbe od 21. prosinca 1967. o općem sustavu osobnih mirovina i mirovina za nadživjele zaposlenih osoba?“

22. Tajništvo Suda je odluku od 4. ožujka 2013. kojom se upućuje prethodno pitanje zaprimilo 11. ožujka 2013. Pisana očitovanja podnijeli su T. H. Bouman, Kraljevina Belgija i Europska komisija. Budući da u tom smislu nije bilo zahtjeva, nije održana rasprava.

V – Analiza

A – Uvodna očitovanja

23. Ovaj predmet sadrži osobitost koja leži u činjenici da tumačenje prava Unije zahtijeva belgijski sud koji je uputio zahtjev koji gaji sumnju u to je li stajalište izraženo u dokumentu koji je izdao SVB, nizozemski ured za socijalno osiguranje, u skladu s pravom Unije.

24. Naime, dokument koji je SVB izdao potvrđuje obvezatnost cijelog razdoblja osiguranja koje je T. H. Bouman ostvarila, odbacivši time tezu da njezina nizozemska mirovina može, u cijelosti ili djelomično, proizlaziti iz dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja.

25. Podsjećam da na temelju članka 47. Uredbe br. 574/72 nadležna nacionalna ustanova računa dugovani iznos koji odgovara razdobljima dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja radi primjene pravila neke druge države članice o zabrani preklapanja.

26. Kako bi se u tim okolnostima sudu koji je uputio zahtjev dao koristan odgovor, smatram da se najprije treba pozabaviti pitanjem jesu li institucije druge države članice vezane potvrdom izdanom u skladu s člankom 47. Uredbe br. 574/72.

27. Problematika priznavanja upravnih dokumenata u području socijalne sigurnosti u okviru je zadaće nadležnih institucija država članica da surađuju u dobroj vjeri kako bi dale puni učinak odredbama prava Unije i kako bi osigurale ostvarivanje ciljeva iz članka 45. do 48. UFEU-a. Ta općenita zadaća proizlazi iz načela lojalne suradnje kojom se bavi članak 4. stavak 3. prvi podstavak UEU-a⁴.

28. U sudskoj praksi koja proizlazi iz presude FTS⁵, na koju se Komisija u ovom slučaju poziva kako bi ustvrdila da je belgijski sud koji je uputio zahtjev vezan stajalištem SVB-a, Sud je zaključio da potvrda primjenjivog zakonodavstva, izdana na temelju odredaba Glave III. Uredbe br. 574/72 (certifikat E 101)⁶, veže ustanove socijalne sigurnosti drugih država članica, u mjeri u kojoj potvrđuje da su radnici koji su u te države upućeni osigurani u sustavu socijalne sigurnosti države članice u kojoj je sjedište njihova poduzeća.

29. Tim rješenjem spomenuti certifikat podliježe nadzoru koji vrše tijela države članice domaćina, pri čemu se rješavanje eventualnih sporova podvrgava postupku mirenja utvrđenom propisom Unije⁷, bez obzira na pravna sredstva u državi članici u kojoj se nalazi ustanova koja izdala dokument, kao i bez obzira na to je li država članica domaćin pokrenula postupak zbog povrede obveze protiv države članice u kojoj se nalazi ustanova koja je izdala dokument⁸.

30. Iako se takvo ograničenje sudskog nadzora opravdava razlozima pravne sigurnosti, primjenjivima na upravni dokument koji potvrđuje da je dotična osoba uplaćivala doprinose u sustav osiguranja države članice, takvo se rješenje ipak, prema mojem mišljenju, ne može automatski proširiti na druge potvrde izdane u okviru područja koje je uređeno Uredbom br. 1408/71.

31. Čini mi se da je takvo stajalište potvrđeno pristupom koji je Sud slijedio u svojoj presudi Adanez-Vega, u vezi s potvrdom o razdobljima osiguranja ostvarenima u drugoj državi članici, na koju se pozivalo radi utvrđivanja postojanja prava na davanje za nezaposlenost. Sud je, pozivajući se na gore navedenu presudu FTS, presudio da potvrda koju izda nadležna španjolska ustanova u kojoj se navode ostvarena razdoblja osiguranja ili rada u svojstvu zaposlene osobe nije neoboriv dokaz ni što se tiče nadležne njemačke ustanove ni što se tiče njemačkih sudova, što pretpostavlja da potonji i dalje imaju potpunu slobodu provjeriti sadržaj potvrde⁹.

32. Stoga sam mišljenja da se može razlikovati, s jedne strane, upravne dokumente koji potvrđuju da je dotična osoba uplaćivala doprinose i, s druge strane, dokumente kojima je cilj navesti događaje do kojih je došlo ili razdoblja ostvarena prema zakonodavstvu države članice podrijetla radi određivanja prava koja proizlaze iz zakonodavstva države članice domaćina.

4 — Vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika F. G. Jacobsa u predmetu FTS (presuda od 10. veljače 2000., C-202/97, Zb., str. I-883.), t. 56.

5 — Presuda FTS (gore navedena, t. 59.) kao i presude od 30. ožujka 2000., presuda Banks i dr. (C-178/97, Zb., str. I-2005., t. 46.), i presuda od 26. siječnja 2006., Herbosch Kiere (C-2/05, Zb., str. I-1079., t. 30. i 31.).

6 — Odsad zamijenjen formularom A1 koji se izdaje na temelju članka 19. stavka 2. Uredbe br. 987/2009.

7 — Postupak mirenja trenutačno je uređen člankom 5. Uredbe br. 987/2009, kao i Odlukom A1 Administrativne komisije za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti od 12. lipnja 2009. koja se odnosi na utvrđivanje postupka dijaloga i mirenja u vezi s valjanošću dokumenata, određivanjem primjenjivog zakonodavstva i davanja na temelju Uredbe br. 883/2004 (SL 2010, C 106, str. 1.).

8 — Gore navedene presude FTS (t. 57. i 58.) i Herbosch Kiere (t. 28. i 29.).

9 — Presuda od 11. studenoga 2004., Adanez-Vega (C-372/02, Zb., str. I-10761., t. 36. i 48.). Također vidjeti presudu od 8. srpnja 1992., Knoch (C-102/91, Zb., str. I-4341., t. 53. i 54.).

33. U ovom drugom slučaju tijela države članice domaćina, na kojima je da odrede prava dotične osobe, i dalje imaju slobodu nadzirati sve relevantne elemente, uključujući one koje je potvrdilo tijelo koje je izdalo potvrdu.

34. Upravo je to ovdje slučaj, s obzirom na to da belgijska tijela moraju voditi računa o razdobljima osiguranja ostvarenima prema nizozemskom zakonodavstvu kako bi odredila doseg prava T. H. Bouman, kakva proizlaze iz primjene belgijskih pravila o zabrani preklapanja. U tim okolnostima belgijski sud može nadzirati sadržaj potvrde koju je izdalo nizozemsko tijelo primjenom članka 47. Uredbe br. 574/72, osobito u pogledu njezine usklađenosti s pravom Unije.

35. Sud koji je uputio zahtjev može se dakle na koristan način obratiti Sudu kako bi mu postavio prethodno pitanje koje se pojavilo u okviru takve provjere.

B – Pojam „dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja“ u smislu članka 46.a stavka 3. točke (c) Uredbe br. 1408/71

36. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja voditi računa ne samo o pojmovima iz te odredbe već i o njezinom kontekstu te ciljevima propisa kojega je dio¹⁰. Nastanak odredbe prava Unije također može pružiti elemente relevantne za njezino tumačenje¹¹.

37. Želim naprije pojasniti da pojam „dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja“ nije predmet zakonske definicije u Uredbi br. 1408/71.

38. Što se tiče teksta članka 46.a stavka 3. točke (c) Uredbe br. 1408/71, različite jezične verzije Uredbe upotrebljavaju ponešto različite izraze da bi opisale pojam „dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja“, koji se pak podudaraju u dijelu u kojem stavljaju naglasak na dobrovoljni karakter uplaćivanja doprinosa u osiguranje¹².

39. Nadalje, što se tiče konteksta pravnog pravila koje se tumači, podsjećam da Uredba br. 1408/71, s odredbama iz svoje Glave II., tvori potpun i ujednačen sustav pravila o rješavanju sukoba koji se temelji na načelu jedinstvenosti primjenjivog zakonodavstva¹³.

40. Taj sustav koordinacije ne širi se, načelno, na dobrovoljno ili produženo izorno osiguranje koje, u skladu s člankom 15. stavkom 1. Uredbe br. 1408/71, ostaje isključeno iz primjene članka 13. do 14.d Uredbe, osim u slučaju kada za granu o kojoj je riječ u državi članici postoji samo dobrovoljni sustav osiguranja¹⁴.

41. Članak 46.a stavak 3. točka (c) Uredbe br. 1408/71 izdvaja dobrovoljno ili produženo izorno osiguranje iz primjene pravila o zabrani preklapanja u slučaju kada su ona predviđena zakonodavstvom države članice.

10 — Vidjeti primjerice presude od 17. studenoga 1983., Merck (292/82, Zb., str. 3781., t. 12.) i od 19. prosinca 2013., Koushkaki (C-84/12, t. 34.).

11 — Presuda od 3. listopada 2013., Inuit Tapiriit Kanatami i dr./Parlament i Vijeće (C-583/11 P, t. 50.).

12 — Postoji odstupanje između, s jedne strane, jezičnih verzija koje prave razliku između pojmova „volontaire“ i „facultative (continuée)“ (primjerice verzije na španjolskom, engleskom, francuskom, talijanskom, litavskom ili poljskom) i, s druge strane, onih koje upotrebljavaju isti pojam da bi opisale osiguranje koje je „volontaire“ i „volontaire continuée“ ili osiguranje „continuée de manière volontaire“ (primjerice verzije na danskom, njemačkom, nizozemskom ili švedskom).

13 — Vidjeti u tom smislu presude od 5. svibnja 1977., Perenboom (102/76, Zb. 1977., str. 815.) i od 4. listopada 2012., Format Urządzenia i Montażu Przemysłowe (C-115/11, t. 29.).

14 — Za komentar odredbe analogne članku 14. stavku 1. Uredbe br. 883/2004, vidjeti Ślebzak, K., *Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego*, LEX Wolters Kluwer, Varšava, 2012., str. 256., i Steinmeyer, H.-D., *Europäisches Sozialrecht*, M. Fuchs (ur.), 6. izdanje, Nomos, Baden-Baden, 2013., str. 209.

42. Ta je odredba logična posljedica isključenja dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja iz sustava koordinacije koji se temelji na načelu jedinstvenosti zakonodavstva. Stoga omogućuje osobi koja se kreće unutar Europske unije i koja je dobrovoljno odabrala ostvariti starosnu mirovinu, invalidsku mirovinu ili mirovinu za nadživjele u drugoj državi članici da sačuva odgovarajuća dodatna socijalna prava koja iz tog izbora proizlaze.

43. To razmatranje potkrijepljeno je i nastankom predmetne odredbe, koja je u Uredbu br. 1408/71 unesena Uredbom br. 1248/92.

44. Kao što proizlazi iz prijedloga koji je u to doba iznijela Komisija¹⁵, ograničenje predviđeno unošenjem članka 46.a stavka 3. točke (c) Uredbe br. 1408/71 trebalo je odgovoriti na smjer koji proizlazi iz presude Schaap¹⁶ u vezi s tumačenjem članka 46. stavka 2. Uredbe br. 574/72. Ta potonja odredba, ukinuta Uredbom br. 1248/92, izuzimala je davanja koja su odgovarala razdobljima dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja, radi primjene nacionalnih odredbi o zabrani preklapanja u okviru članka 46. stavka 3. Uredbe br. 1408/71¹⁷.

45. Da podsjetim, M. Schaap, osoba s boravištem u Nizozemskoj, tvrdio je da je članak 46. stavak 2. Uredbe br. 574/72, čiji je naslov izričito upućivao na slučaj preklapanja razdoblja dobrovoljnog i obveznog osiguranja, sprječavao nizozemska tijela da smanje njegovu nizozemsku mirovinu za dio njemačke mirovine stečene na osnovi razdoblja dobrovoljnog osiguranja, premda se u njegovom slučaju razdoblja nisu preklapala.

46. Sud je naveo da Uredba br. 1408/71 „ostavlja radniku pravo na davanja koja odgovaraju svim razdobljima dobrovoljnog ili izbornog osiguranja“, čak i ako se ne preklapaju, i da je stoga proširila primjenu članka 46. stavka 2. Uredbe br. 574/72 na sve slučajeve preklapanja mirovina koji potpadaju pod članak 46. stavak 3. Uredbe br. 1408/71¹⁸.

47. S obzirom na nastanak tumačene odredbe kao i na ciljeve koje se slijedilo prilikom njezinog unošenja u Uredbu br. 1408/71, izraz „dobrovoljno ili produženo izborno osiguranje“ treba, po meni, tumačiti dovoljno široko kako se dotičnoj osobi ne bi oduzelo pravo na sva razdoblja dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja ostvarena na temelju zakonodavstva druge države članice.

48. Takvo stajalište potvrđeno je ciljem Uredbe br. 1408/71, koja teži za tim da olakša kretanje osoba u okviru Unije, poštujući pritom obilježja nacionalnih zakonodavstava u pogledu socijalnog osiguranja, a ne za tim da kažnjava osobe koje koriste svoje pravo slobodnog kretanja¹⁹.

49. Odredbe Uredbe br. 1408/71 treba stoga tumačiti s obzirom na članak 48. UFEU-a, što osobito podrazumijeva da radnici migranti ne smiju gubiti prava na davanja iz socijalnog osiguranja niti im se njihov iznos smije smanjiti zbog činjenice da su se koristili svojim pravom na slobodno kretanje koje im dodjeljuje Ugovor o FEU-u²⁰.

15 — Prijedlog Uredbe Vijeća (CEE) o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1408/71 i Uredbe br. 574/72 [COM(89) 370 *final*, str. 23.].

16 — Presuda od 5. travnja 1979., zvana Schaap II. (176/78, Zb., str. 1673.), uz bilješku Wyatt, D., *European Law Review*, 1981, str. 54.-55.

17 — Članak 46. Uredbe br. 574/72, naslovljen „Izračun davanja u slučaju preklapanja razdoblja osiguranja“, određivao je u svojem stavku 2.: „Za potrebe članka 46. stavka 3. Uredbe [br. 1408/71] ne uzimaju se u obzir iznosi davanja priznati u odnosu na razdoblja dobrovoljnog ili izbornog produženog osiguranja“.

18 — Presuda Schaap II. (gore navedena, t. 10. i 11.).

19 — Presude od 18. srpnja 2006., Nikula (C-50/05, Zb., str. I-7029., t. 20.) i od 3. ožujka 2011., Tomaszewska (C-440/09, Zb., str. I-1033., t. 28.).

20 — Presude od 9. kolovoza 1994., Reichling (C-406/93, Zb., str. I-4061., t. 24.), od 9. studenoga 2006., Nemeč (C-205/05, Zb., str. I-10745., t. 37. i 38.), od 20. svibnja 2008., Bosmann (C-352/06, Zb., str. I-3827., t. 29.), i od 12. lipnja 2012., Hudzinski i Wawrzyniak (C-611/10 i C-612/10, t. 46.).

50. Kao što također tvrdi Komisija u svojim očitovanjima u ovom predmetu, kako bi se predmetnu odredbu uklopilo u ostvarivanje cilja koji stoji u pozadini Uredbe br. 1408/71, treba je tumačiti na način da je isključena mogućnost da se radniku, ili članu njegove obitelji koji ima pravo na izvedena davanja, zbog primjene nacionalnih pravila o zabrani preklapanja²¹, uskrati pravo na razdoblja osiguranja koja je prema zakonodavstvu druge države članice dobrovoljno ostvario.

51. Naposljetku, da izraz „dobrovoljno ili produženo izborno osiguranje“ treba široko tumačiti potvrđuje i stajalište Suda u vezi s tumačenjem članka 9. stavka 2. Uredbe br. 1408/71.

52. U kontekstu spomenute odredbe, čiji je cilj olakšati pristup dobrovoljnom ili produženom izbornom osiguranju, Sud je, propisujući da se priznaju razdoblja osiguranja ostvarena u drugoj državi članici, široko tumačio predmetni izraz, odlučivši da on pokriva „sve vrste osiguranja koja u sebi sadrže element dobrovoljnosti“, bez obzira na to je li riječ o nastavku prethodno utvrđenog odnosa osiguranja ili nije²².

53. Prema mojem mišljenju, sva ta razmatranja jasno idu u prilog širokom tumačenju pojma „dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja“.

54. Što se tiče ovog slučaja, kao što proizlazi iz odluke kojom je upućen zahtjev, mirovina na temelju AOW-a proizlazi u biti iz obveznog sustava osiguranja kojemu je T. H. Bouman bila automatski podvrgnuta nakon svojeg povratka u Nizozemsku 1974.

55. Iz spomenute odluke također proizlazi da je situacija T. H. Bouman tijekom određenog razdoblja uplaćivanja doprinosa potpadala u slučaj iz članka 22. nizozemske uredbe, čime joj se omogućilo da na zahtjev dobije odobrenje za izuzeće od obveze uplaćivanja doprinosa. T. H. Bouman je zatražila i dobila to izuzeće za samo četiri godine koje su prethodile njezinoj dobi za umirovljenje.

56. U tim okolnostima valja se u biti upitati potpada li osiguranje koje se automatski nameće, ali koje predviđa mogućnost prestanka uplaćivanja doprinosa na zahtjev zainteresirane osobe, pod pojam dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja u smislu tumačene odredbe.

57. Suprotno stajalištu izraženom u očitovanjima Kraljevine Belgije, ne smatram da se priznavanje izbornog karaktera općeg sustava u kojemu je sudjelovanje uplaćivanjem doprinosa automatsko, ali za koje se može zatražiti izuzeće, kao što je ovdje slučaj, kosi sa samim načelom izbornog osiguranja.

58. Izborni karakter uplaćivanja doprinosa u sustav osiguranja može prema mojem mišljenju proizlaziti iz činjenice da dotična osoba treba zatražiti sudjelovanje u sustavu osiguranja ili nastaviti osiguranje, kao i iz činjenice da ima pravo dobiti izuzeće od uplaćivanja doprinosa. U svojoj biti te dvije situacije podrazumijevaju izbor osiguranika i svjedoče o činjenici da sudjelovanje, ako se nastavlja, također ima obilježje izbornosti.

59. U tom pogledu želim istaknuti da iz odluke kojom je upućen zahtjev proizlazi da su doprinosi koje je T. H. Bouman uplatila tijekom razdoblja u kojem je imala pravo zatražiti izuzeće utjecali na iznos njezine mirovine na temelju AOW-a, pruživši joj dakle dodatnu socijalnu zaštitu.

21 — Valja pojasniti da je Sud nedavno imao priliku potvrditi da se Uredba br. 1408/71 ne protivi primjeni nacionalnog pravila o zabrani preklapanja kao što je ono o kojemu je riječ u ovom slučaju ako su poštovani uvjeti nametnuti spomenutom uredbom i bez obzira na rješenje koje bi moglo proizaći iz eventualne primjene odredaba primarnog prava (presuda Suda od 7. ožujka 2013., van den Booren, C-127/11, t. 34. i 38.).

22 — Presude od 16. ožujka 1977., Liégeois (93/76, Zb., str. 543., t. 14. i 17.), i od 18. svibnja 1989., Hartmann Troiani (368/87, Zb., str. 1333., t. 12.). Sud je pojmu „izborno produženo osiguranje“ dao tumačenje udaljavajući se na neki način od uobičajenog smisla pojma, odlučivši da taj pojam obuhvaća pripisivanje razdoblja školovanja razdobljima zaposlenja, neovisno o postojanju prethodno utvrđenog odnosa osiguranja te da također obuhvaća retroaktivno otkupljivanje mirovinskih prava. Za analitički komentar vidjeti Mavridis, P., *La sécurité sociale à l'épreuve de l'intégration européenne*, Sakkoulas-Bruylant, Athènes-Bruxelles, 2003., str. 515.-518.

60. Stoga sam mišljenja da u pojam davanja koja se dobivaju na osnovi dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja u smislu članka 46.a stavka 3. točke (c) Uredbe br. 1408/71 ulazi i dio davanja koje proizlazi iz razdoblja tijekom kojega je dotična osoba imala pravo zatražiti izuzeće od uplaćivanja doprinosa, ali to nije učinila, ako nastavak uplaćivanja doprinosa tijekom razdoblja u pitanju utječe na opseg njezinog budućeg davanja.

61. U tom pogledu nije me uvjerio ograničeniji pristup kakav predlaže Kraljevina Belgija, prema kojem izraz „produženo izborno osiguranje“ opisuje isključivo mehanizme koji osiguraniku omogućuju da pokrije razdoblja u kojima nije bio porezni obveznik kako bi popunio praznine u ostvarivanju prava na mirovinu.

62. Mišljenja sam da ni iz pojmova niti iz strukture odredbe članka 46.a stavka 3. točke (c) Uredbe br. 1408/71 ne proizlazi da je popunjavanje praznina intrinzično obilježje „dobrovoljnog ili produženog izbornog“ osiguranja u smislu te odredbe.

63. Uzimajući u obzir cilj koji je u pozadini predmetne odredbe, a koji se sastoji u tome da se dotičnoj osobi ne oduzme pravo na sva razdoblja dobrovoljnog ili produženog izbornog osiguranja ostvarena na temelju zakonodavstva druge države članice²³, taj izraz prema mojem mišljenju treba šire tumačiti, ne uzimajući u obzir različite ciljeve koje nacionalno zakonodavstvo u pitanju može imati.

64. Ona stoga može obuhvaćati mogućnost danu zainteresiranoj osobi da za određena razdoblja dobije izuzeće od obveze uplaćivanja doprinosa pod uvjetom da taj dobrovoljni izbor ima posljedicu na opseg njezinih budućih davanja iz socijalne sigurnosti.

65. O takvoj je situaciji riječ u ovom slučaju, vodeći računa o činjenici da je T. H. Bouman imala izbor između nastavka svojeg sudjelovanja u AOW-u i izuzeća, što je utjecalo, kao što proizlazi iz odluke kojom je upućen zahtjev, na njezina razdoblja uplaćivanja doprinosa i na iznos njezine starosne mirovine.

66. S obzirom na sva ta razmatranja, smatram da članak 46.a stavak 3. točka (c) Uredbe br. 1408/71 obuhvaća dio davanja koje proizlazi iz razdoblja tijekom kojeg je dotična osoba imala pravo zatražiti izuzeće od uplaćivanja doprinosa u sustav obveznog osiguranja pod uvjetom da uplaćivanje doprinosa tijekom razdoblja u pitanju utječe na opseg davanja iz socijalne sigurnosti.

VI – Zaključak

67. Imajući u vidu prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodno pitanje koje je uputio Arbeidshof te Antwerpen odgovori na sljedeći način:

„Članak 46.a stavak 3. točku (c) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji kako je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996., treba tumačiti na način da pokriva dio davanja koji proizlazi iz razdoblja tijekom kojega je dotična osoba imala pravo zatražiti izuzeće od uplaćivanja doprinosa u sustav obveznog osiguranja pod uvjetom da uplaćivanje doprinosa tijekom razdoblja u pitanju utječe na opseg davanja iz socijalne sigurnosti“.

23 — Vidjeti gore navedenu t. 47.